

Antagande av pensionsavtalet KAP/KL

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. KAP-KL med giltighet från den 1 januari 2006, med utformning och innehåll som framgår av bilaga 5 i den överenskommelse om kollektivavtalad pension – kommun och landsting (KAP-KL) som de centrala parterna träffade den 8 december 2005, antas, *bilaga 1:1*.
2. Villkoren för överenskommen särskild avtalspension och avgångspension godkänns i enlighet med vad som föreslås i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. Villkoren för avgiftsbestämd chefs pension godkänns i enlighet med vad som föreslås i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, *bilaga 2*

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Bakgrund

De centrala parterna träffade den 8 december 2005 överenskommelse om KollektivAvtalad Pension - KAP-KL, *bilaga 1*. Avtalet gäller tills vidare från och med den 1 januari 2006. Pensionsavtalen PFA 98/01 upphörde då att gälla för de arbetstagare som omfattas av det nya avtalet.

Mina synpunkter

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. KAP-KL med giltighet från den 1 januari 2006, med utformning och innehåll som framgår av bilaga 5 i den överenskommelse om kollektivavtalad pension – kommun och landsting (KAP-KL) som de centrala parterna träffade den 8 december 2005, antas, *bilaga 1:1*.
2. Villkoren för överenskommen särskild avtalspension och avgångspension godkänns i enlighet med vad som föreslås i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
3. Villkoren för avgiftsbestämd chefs pension godkänns i enlighet med vad som föreslås i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, *bilaga 2*.

Stockholm den 8 juni 2006

ROGER MOGERT

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

De centrala parterna träffade den 8 december 2005 överenskommelse om KollektivAvtalad Pension - KAP-KL, *bilaga 1*. Avtalet gäller tills vidare från och med den 1 januari 2006. Pensionsavtalen PFA 98/01 upphörde då att gälla för de arbetstagare som omfattas av det nya avtalet.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I detta tjänsteutlåtande föreslås att staden antar det nya avtalet om tjänstepension (KAP-KL), vilket är tänkt att bli ett gemensamt pensionsavtal för hela kommun- och landstingssektorn. Det nya avtalet liknar i många avseenden det hittills gällande pensions- och försäkringsavtalet PFA.

Stadsledningskontoret ser positivt på det nya avtalet, eftersom det rättar till en del problem med PFA och också fortsätter utvecklingen mot en mer avgiftsbestämd tjänstepensionsplan.

Med KAP-KL följer vissa lokala ändringar av stadens regler för pension före ordinarie pensionsålder, vilket i vissa situationer kan beviljas övertaliga anställda och förvaltningschefer. Sådana ändringsförslag har tagits fram och presenteras nedan.

Bakgrund

Den 8 december 2005 träffade de centrala parterna en överenskommelse om kollektivavtalad pension – kommun och landsting (KAP-KL). Av bilaga 5 till den centrala överenskommelsen om KAP-KL framgår att avtalet gäller tills vidare från den 1 januari 2006. Pensionsavtalen PFA 98 samt PFA 01 (en nyare version av PFA) upphör därmed att gälla för dem som omfattas av det nya avtalet.

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet mål med ett nytt pensionsavtal var att:

- uppnå ett långsiktigt mer finansiellt stabilt och ekonomiskt förutsägbart kollektivavtalat pensionsavtal
- bryta det tidigare pensionsavtalets kostnadsdrivande effekten för pensioner över det s.k. taket på 7,5 förhöjda prisbasbelopp¹
- få fram ett mer avgifts- och livsinkomstbestämt pensionsavtal
- åstadkomma ett pensionsavtal som var likadant för samtliga medlemmar och gemensamt med samtliga motparter.

Förhandlingarna med de fackliga parterna har förts av förbundens gemensamma kansli Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Enligt SKL har ovanstående mål uppnåtts genom KAP-KL.

KAP-KL innebär flera förändringar jämfört med PFA. Förändringarna är omfattande och tekniskt komplicerade. Några av de viktigaste nyheterna är följande:

1. KAP-KL gäller inte arbetstagare som tillträder sin anställning efter att han eller hon fyllt 67 år. I PFA saknas en sådan begränsning.
2. De pensionsförmåner som i sina huvuddrag återfanns i PFA benämns i det nya avtalet som *avgiftsbestämd ålderspension* (PFA:s benämning: avgiftsbaserad ålderspension), *förmånsbestämd ålderspension* (kompletterande ålderspension), *livränta*, *särskild avtalspension* (särskild ålderspension) och *pension till efterlevande* (efterlevandepension).
3. För den avgiftsbestämda ålderspensionen införs en hel del förändringar från 2007, dock enbart för arbetstagare födda 1947 och senare. Bland annat sänks intjänandeåldern för pensionsavgift till den avgiftsbestämda ålderspensionen till 21 år för alla arbetstagare. Denna

¹ För 2006 motsvarar ett förhöjt prisbasbelopp 40 500 kronor.

pensionsavgift betalas också, till skillnad mot tidigare, med samma procentsats på *hela* den pensionsgrundande lönen, dvs. även för inkomst över taket på 7,5 inkomstbasbelopp.²

Från 2007 höjs dessutom pensionsavgiften till 4,0 procent av den pensiongrundande årslönen för arbetstagare som inte redan är berättigad till denna nivå. Avgiften höjs sedan i ytterligare två steg –till 4,25 procent 2008 och till 4,5 procent 2010. Om pensionsavgiften för ett visst år understiger ett visst fastställt belopp (445 kronor 2006) utbetalas avgiften i stället direkt till arbetstagaren, någon pensionsavsättning görs alltså inte i det fallet. Denna sistnämnda regel är en nyhet i KAP-KL; den har tillkommit för att förenkla administrationen av den avgiftsbestämda ålderspensionen.

4. För såväl avgifts- som förmånsbestämd ålderspension införs inkomstbasbelopp i stället för det förhöjda prisbasbelopp som beräkningsgrund i de flesta fall. Denna förändring har störst betydelse för den förmånsbestämda ålderspensionen, där färre arbetstagare än i dag kommer att få rätt till en sådan förmån. Genom förändringen höjs taket från 303 750 kronor till 333 750 kronor per år.

Detta är i grunden en anpassning till att taket i den allmänna försäkringen för rätt till allmän pension tidigare höjts till samma nivå.

5. Ett nytt beräkningssätt införs för den förmånsbestämda ålderspensionen. Den tidigare årsmedelpoängen ersätts av ett *pensionsunderlag* som räknas fram som ett genomsnitt av årslönerna åren före pensionsavgång eller dödsfall. Lönen räknas om för vart och ett av de år som ingår i pensionsunderlaget med den årliga förändringen av prisbasbeloppet jämfört med beräkningsårets nivå.
6. Den förmånsbestämda ålderspensionen beräknas på inkomst över taket. Förmånsnivån sänks successivt som ett led i att växla till ett mer avgiftsbestämt pensionssystem. För arbetstagare födda 1947 eller senare trappas förmånsnivån beroende på födelseår stegvis ner – från dagens 62,5 procent till 55 procent för arbetstagare födda 1967 eller senare.
7. För hel förmånsbestämd ålderspension krävs 30 års pensionsgrundande anställningstid (på samma sätt som i PFA). En viktig nyhet i KAP-KL är att man får tillgodoräkna sig kommunal tid före 1998 när den förmånsbestämda ålderspensionen beräknas. För att undvika stora förändringar av pensionsskulden för de kommunala arbetsgivarna ska dock denna tillgodoräkning av anställningstid före 1998 ske successivt under åren fram till pensionsavgången.

Om tid före 1998 tillgodoräknas ska eventuell intjänad pensionsrätt den 31 december 1997 för inkomst som överstiger 7,5 förhöjda prisbasbelopp avräknas när den förmånsbestämda ålderspensionen beräknas.

8. Den förmånsbestämda ålderspensionen görs oantastbar i den meningen att den intjänade pensionsrätten beräknas årligen från 2007. Storleken på ålderspensionen kan aldrig bli lägre än den högsta tidigare gjorda årliga beräkningen.
9. Den särskilda avtalspensionen för arbetstagare inom räddningstjänsten finns kvar; villkoren motsvarar dem som gällde för särskild ålderspension enligt PFA. Eventuell särskild avtalspension för övriga arbetstagare kan utbetalas efter särskild överenskommelse i varje enskilt fall. Arbetsgivaren kan välja att *erbjuda* en arbetstagare en sådan förmån, men någon rätt till särskild avtalspension finns inte för arbetstagaren.

En nyhet är att särskild avtalspension kan erbjudas på deltid. Av KAP-KL framgår dock att arbetsgivaren måste ta ställning till vilka villkor som ska gälla för en sådan förmån.

10. Bestämmelserna om pension till efterlevande är i allt väsentligt oförändrade.

² För 2006 motsvarar ett inkomstbasbelopp 44 500 kronor.

Övergångs- och garantiregler

KAP-KL innehåller flera betydelsefulla övergångsbestämmelser och garantiregler.

- Vid beräkning av förmånsbestämd ålderspension, särskild avtalspension för arbetstagare inom räddningstjänsten eller pension till efterlevande ska ett s.k. sammanvägt basbelopp användas för dem som pensioneras under åren 2006–2011. Syftet är att begränsa betydelsen av att inkomstbasbeloppet införs, vilket annars skulle innebära en lägre förmånsbestämd pension för dessa grupper
- För arbetstagare som avgått med kompletterande ålderspension eller förmånsbestämd ålderspension under åren 2003–2006 ska en alternativ beräkning av pensionen göras. Om alternativet blir högre än den pension som utbetalas ska ett tilläggsbelopp betalas. Även för arbetstagare som avgår med förmånsbestämd ålderspension under åren 2007–2013 ska en alternativ beräkning göras.

Effekter för särskild avtalspension

De nya reglerna om särskild avtalspension innebär att Stockholms stad måste ange villkor för när särskild avtalspension beviljas andra än arbetstagare inom räddningstjänsten.

Under PFA:s giltighetstid har staden tillämpat villkoren för den särskilda ålderspensionen till räddningstjänstpersonal fullt ut också när den beviljats till annan personal exempelvis vid övertaglighet. Samma villkor har gällt alla som beviljats särskild ålderspension, t.ex. förmånsnivå som procentuell andel av löneunderlaget och samordningsregler med förvärvsinkomster under den tid när särskild ålderspension har utbetalats.

Effekter för ensidig arbetsgivarutfästelse i form av avgångspension

Genom det utvecklingsavtal som gäller i staden sedan den 1 januari 2006 finns två s.k. ensidiga arbetsgivarutfästelser. En av dessa innebär att avgångspension i vissa fall kan erbjudas övertaliga arbetstagare i staden. Som en följd av det nya avtalet om KAP-KL behövs dock en mindre anpassning av stadens bestämmelser om avgångspension till de nya reglerna, t.ex. när det gäller intjänande till ålderspension under tid när avgångspension utbetalas.

Effekter för chefs pension

Staden har en särskild pensionslösning för förvaltningschefer och andra med motsvarande anställningsvillkor – avgiftsbestämd chefs pension. Också för denna förmån krävs vissa anpassningar med anledning av KAP-KL, eftersom de nuvarande reglerna är utformade som en påbyggnad till bestämmelser enligt PFA.

Anpassningarna till KAP-KL innebär inga materiella förändringar av stadens pensionslösning för chefer, men en översyn av villkoren kommer att genomföras av stadsledningskontoret.

Ärendet

De centrala parterna träffade i december 2005 en överenskommelse om kollektivavtalad pension – kommun och landsting (KAP-KL), och Svenska Kommunförbundets styrelse rekommenderar sina medlemmar att anta bilaga 5 till nämnda överenskommelse som lokalt kollektivavtal.

De centrala parterna är överens om att ett sådant avtal ska anses ha kommit till stånd när arbetsgivaren beslutar att anta KAP-KL som lokalt kollektivavtal. Någon lokal kollektivavtalsförhandling därutöver behövs alltså inte för att KAP-KL ska gälla stadens anställda.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Synpunkter

Avsikten med det nya centralt överenskomna pensionsavtalet (KAP-KL) är att det ska gälla alla arbetstagare i kommuner och landsting.

Ett fortsatt PFA, där de förmånsbestämda pensionerna knutits till det förhöjda prisbasbeloppet, skulle på lång sikt ha inneburit en oacceptabel kostnadsökning för arbetsgivaren. Därför är denna förändring av pensionsavtalet, vilken innebär att man inför inkomstbasbeloppet som beräkningsgrund, alldeles nödvändig. Detta krav tillgodoses av KAP-KL.

Det nya avtalet förväntas innebära minskade pensionskostnader 2006, något ökade kostnader 2007 och på sikt en överblickbar utjämning, jämfört med om PFA fortsatt att gälla. De ökade kostnaderna 2007 är framför allt en engångseffekt av att pensionsgrundande tid före 1998 får tillgodoräknas vid beräkning av förmånsbestämd ålderspension från 2007.

En annan positiv förändring är den växling till ett mer avgiftsbestämt pensionsavtal som blir innebörden av KAP-KL. Den årliga pensionsavgiften ökas i utbyte mot lägre förmånsbestämda pensioner. Detta leder till ett mer finansiellt stabilt och ekonomiskt förutsägbart pensionsavtal.

När det gäller villkoren för särskild avtalspension för andra än arbetstagare inom räddningstjänsten föreslår stadsledningskontoret att samma ordning som hittills gällt för PFA ska gälla också för KAP-KL. Villkoren för en överenskommen särskild avtalspension enligt KAP-KL ska alltså vara desamma som villkoren för en särskild avtalspension för arbetstagare inom räddningstjänsten.

Följande villkor ska gälla för en överenskommen särskild avtalspension:

- Den kan beviljas som hel eller partiell förmån. Sysselsättningsgraden efter nedtrappning med partiell förmån måste vara minst 50 procent av en heltidstjänst, dock minst 17 timmar i veckan.
- För en partiell förmån ska förmånsnivån vara 60 procent av inkomstbortfallet, beräknat enligt det pensionsunderlag som följer av KAP-KL:s regler.
- Om sysselsättningsgraden, inkl. anställningar hos andra arbetsgivare, ökar definitivt eller tillfälligt efter uttag av partiell förmån, ska rätten till förmånen kunna omprövas. Alternativt ska arbetstiden omfördelas så att den genomsnittliga sysselsättningsgraden under en tolv månadersperiod inte överstiger den sysselsättningsgrad som överenskommelsen om särskild avtalspension bygger på.

När reglerna om partiell särskild avtalspension har utarbetats har stadsledningskontoret utgått från de förmånsnivåer som tillämpas inom det statliga avtalsområdet.

Staden kommer att ytterligare se över tillämpningen av partiell överenskommen särskild avtalspension. Stadsledningskontoret får därför anledning att återkomma när det gäller denna förmån.

Stadsledningskontoret föreslår vidare att en avgångspension som beviljas enligt stadens bestämmelser ska jämföras med en särskild avtalspension för arbetstagare inom räddningstjänsten, när det gäller regler för intjänande till ålderspension och pension till efterlevande.

Skälet till detta är att den som avgått med avgångspension inte ska få sämre villkor för sin ålderspension eller för en eventuell efterlevandepension än vad som gäller för räddningstjänstpersonalen. Enligt KAP-KL är det bara arbetstagare som avgått med särskild avtalspension för arbetstagare inom räddningstjänsten som fullt ut får rätt till fortsatt intjänande av ålderspension under den återstående tiden från avgången till 65 års ålder.

Beträffande avgiftsbestämd chefs pension föreslår stadsledningskontoret att bestämmelserna anpassas till KAP-KL. (Förslag till reviderade bestämmelser om avgiftsbestämd chefs pension finns som bilaga 2 till tjänsteutlåtandet.)

Förvaltningschefer som nyttiträder efter att KAP-KL antagits omfattas av de nya reglerna, medan de som innehått ett förordnande före 2006 ska erbjudas att byta till det nya regelverket.

Ingen materiell förändring av reglerna är avsedd, och den avgiftsbestämda chefs pension ska jämföras med särskild avtalspension för arbetstagare inom räddningstjänsten när det gäller regler för intjänande till ålderspension och pension till efterlevande.

Sammanfattningsvis blir en viktig konsekvens av ovanstående att arbetstagare som beviljas överenskommen särskild avtalspension på hel- eller deltid, avgångspension eller avgiftsbestämd chefs pension fortsätter att tjäna in till den framtida ålderspensionen under tiden från avgången fram till 65 års ålder på sätt som hittills gällt under PFA:s giltighetstid.

Förslag

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen antar KAP-KL med giltighet från och med den 1 januari 2006, med utformning och innehåll som framgår av bilaga 5 i den överenskommel-

se om kollektivavtalad pension – kommun och landsting (KAP-KL) som de centrala parterna träffat den 8 december 2005.

Därtill föreslår vi ytterligare tillägg vad gäller särskild avtalspension, avgångspension och avgiftsbestämd chefs pension i enlighet med vad som ovan anförts.

Bilagor

1. Överenskommelse om kollektivavtalad pension – KAP-KL, förhandlingsprotokoll 2005-12-08 med bilagor.
2. Bestämmelser om avgiftsbestämd chefs pension